

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

SARAJEVSKI
OTVORENI
CENTAR

Mirno, sigurno, organizovano: **PRAKTIČNI VODIČ ZA ORGANIZOVANJE PROTESTA U BOSNI I HERCEGOVINI**

Edicija: Ljudska prava Sarajevskog otvorenog centra
Broj publikacije: 105

Naslov: Mirno, sigurno, organizovano: Praktični vodič za organizovanje protesta u Bosni i Hercegovini

Autorica: Lejla Huremović

Urednik: Matej Vrebac

Lektura: Ena Hasečić

Prelom/dizajn: Renato Juričev

Izdavač: Sarajevski otvoreni centar, www.soc.ba

Za izdavača: Emina Bošnjak

© Sarajevski otvoreni centar

Sarajevo, 2026.

ISBN 978-9926-572-07-5

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem **67918598**

Ova publikacija može se koristiti pod međunarodnom licencom organizacije [Creative Commons \(CC BY-NC 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) prema kojoj je dozvoljeno dijeljenje, prilagođavanje i nadograđivanje autorskog djela, pod uslovom da se koristi u nekomercijalne svrhe i da se na odgovarajući način navedu autori.

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

**SARAJEVSKI
OTVORENI
CENTAR**

Ova publikacija je kreirana u okviru projekta *SOC UP! Osnaživanje LGBTI+ omladinskog aktivizma i mobilizacije u Bosni i Hercegovini* koji realizuje Sarajevski otvoreni centar. Projekat je podržan kroz širi regionalni projekat Zajedno za LGBTIQ+ jednakost koji sprovodi Centar za građansko obrazovanje (CGO) u partnerstvu sa ERA – Mrežom za jednaka prava LGBTI osoba na Zapadnom Balkanu i u Turskoj, Queer Montenegro, Queer Centrom iz Skoplja, Tuzlanskim otvorenim centrom, NVO OMSA iz Albanije i Centrom za razvoj socijalnih grupa sa Kosova. Projekat finansira Evropska unija. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost Sarajevskog otvorenog centra i ne odražava nužno stavove Evropske unije, niti CCE/CGO-a i projektnih partnera.

Center on
Gender and
Education

Lejla Huremović

**MIRNO, SIGURNO, ORGANIZOVANO: PRAKTIČNI
VODIČ ZA ORGANIZOVANJE PROTESTA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

Sarajevo, 2026.

Sadržaj

Uvod	6
Cilj priručnika	7
Pravni okvir javnih okupljanja u Bosni i Hercegovini	8
I Planiranje javnog okupljanja	10
1. Definisanje cilja i forme okupljanja	11
2. Odabir lokacije i vremena	11
3. Procjena broja učesnika/ca	12
4. Voditelj/ica skupa	13
II Prijava javnog okupljanja	14
1. Gdje i kada se podnosi prijava	15
2. Kako napisati dopis i šta prijava mora sadržavati	16
3. Dokaz o predaji	18
III Dodatna odobrenja i procedure	19
IV Tok i sigurnost okupljanja	24
1. Redari/ke i sigurnost	25
2. Komunikacija s učesnicima/ama	26
V Prava i sigurnost učesnika/ca	27
VI Nakon skupa	30
Zaključak	32

Uvod

Javno okupljanje je osnovno demokratsko pravo kroz koje ukazujemo na probleme u društvu, iskazujemo solidarnost i otpor. Međutim, mnogi/e aktivisti/kinje u Bosni i Hercegovini se susreću s nejasnoćama prilikom odluke da organizuju javne skupove, poput toga kome prijaviti skup, koja dokumentacija je potrebna, kako napisati dopis institucijama, kako postupiti ako policija postavi dodatne zahtjeve ili ako dođe do incidenata tokom skupa.

Ovaj priručnik nastao je iz iskustava aktivista/kinja koji su već organizovali proteste i javna okupljanja. Njegov cilj je da pruži jasne i praktične informacije, od planiranja i prijave skupa, do sigurnosnih mjera i postupanja u kriznim situacijama.

“**Svaki savjet i primjer koji se navodi u priručniku zasnovan je na stvarnim primjerima prepreka i praksi u Kantonu Sarajevo.**”

Cilj priručnika

Cilj ovog priručnika je da:

- objasni osnovne zakonske zahtjeve i procedure za prijavu i održavanje javnog okupljanja,
- pruži korake i predloške koji se mogu prilagoditi različitim kantonalnim pravilima,
- podijeli iskustva aktivista/kinja iz prakse, šta su bili najčešći izazovi, nesporazumi i oblici pritiska,
- pruži savjete o sigurnosti i pravima učesnika/ca,
- i ohrabri nove organizatore/ice da koriste zakonske mehanizme i traže podršku od civilnog društva kad naiđu na prepreke.

Pravni okvir javnih okupljanja u Bosni i Hercegovini

Kada je riječ o javnim okupljanjima, Bosna i Hercegovina ima vrlo složen pravni sistem.

Ne postoji jedinstveni državni zakon, već svaki entitet i svaki kanton unutar Federacije Bosne i Hercegovine ima svoj propis kojim uređuje ovu oblast.

Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH) sastoji se od deset kantona i svaki kanton ima vlastiti Zakon o javnim okupljanjima.

Iako su ovi zakoni u osnovi slični, jer svi prepoznaju javno okupljanje kao ustavno pravo i propisuju obavezu prijave policiji, oni se razlikuju u nekim detaljima, poput:

- rokova za podnošenje prijave,
- potrebne dokumentacije i saglasnosti,
- ograničenja lokacija i vremena okupljanja,
- nadležnosti opština ili ministarstava,
- visine kazni i žalbenih postupaka.

Republika Srpska (RS) ima jedinstven Zakon o javnom okupljanju, koji važi na cijeloj teritoriji entiteta. Procedura je nešto centralizovanija nego u Federaciji, a prijave se podnose nadležnim policijskim upravama.

Distrikt Brčko također ima svoj poseban propis o javnim okupljanjima.

Napomena za aktiviste/kinje:

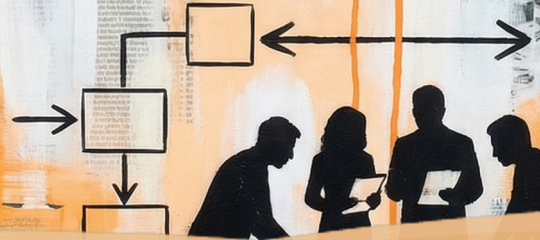
Ovaj vodič koristi primjere i praksu iz Kantona Sarajevo. Osnovni principi (prijava skupa, obavješćavanje policije, sigurnosne mjere, prava i obaveze učesnika/ca) su **slični u svim dijelovima BiH**. Međutim, prije nego što započnete pripremu okupljanja, **obavezno pročitajte Zakon o javnom okupljanju** vašeg kantona ili entiteta. Zakoni su javno dostupni na web stranicama kantonalnih skupština, ministarstava unutrašnjih poslova ili drugih zvaničnih stranica (npr. Službene novine FBiH).

Naprimjer, rok za prijavu okupljanja u Kantonu Sarajevo je najmanje 5 dana prije skupa, dok je u nekim kantonima (npr. Tuzlanskom ili Unsko-sanskom) rok 3 dana, a u Republici Srpskoj najmanje 5 dana.

Slično, neki kantoni traže saglasnost opštine i poseban elaborat o saobraćaju i za stajaća okupljanja, dok drugi to zahtijevaju samo za proteste u pokretu.

Ove razlike, iako male, u praksi mogu biti **izvor zabune i prepreka** za aktiviste/kinje, jer ne postoji jedinstvena kontakt tačka za podršku prilikom organizacije protesta.

Zbog toga je ovaj priručnik koncipiran da **osnaži aktiviste/kinje da razumiju osnovne principe**, te da ih uputi **gdje i kako da pronađu specifične propise**.

Planiranje javnog okupljanja

1. DEFINISANJE CILJA I FORME OKUPLJANJA

Prije svega, jasno odredite **zašto** organizujete okupljanje i **kojeg je tipa**:

- **stajajući protest** (na jednoj lokaciji, obično ispred neke institucije, ali može biti i na saobraćajnici), ili
- **protest u pokretu** (kretanje od tačke A do B, obično, ali ne nužno, na ulici gdje se kreću automobili).

Forma okupljanja određuje dalji tok procedura, naročito potrebe za elaboratom saobraćaja i dodatnim odobrenjima.

Pored unaprijed planiranih okupljanja, možete organizovati i **spontana okupljanja** koja isto tako spadaju u **mirna, ali neorganizovana spontana okupljanja**. Prema *Smjernicama o slobodi mirnog okupljanja*, OSCE/ODIHR-a i Venecijanske komisije, spontane demonstracije mogu se organizovati kada se desi neki trenutni događaj ili javna reakcija. Države ne smiju zahtijevati obaveznu prijavu ako je razumno očekivati da nije bilo vremena za organizovanu najavu. I kada skup nije prijavljen, vlasti ga moraju tretirati kao zakonit i miran, osim ako postoji stvarna prijetnja javnoj sigurnosti.

2. ODABIR LOKACIJE I VREMENA

Važno je da prilikom odabira lokacije znate na kojim lokacijama je Zakon o javnom okupljanju propisao da **ne može biti okupljanje**. S tim u vezi ćete lakše moći odrediti lokaciju za vaš protest ili marš.

Primjera radi, u Zakonu o javnom okupljanju Kantona Sarajevo okupljanje ne može biti:

- ispred bolnica, škola i vrtića za vrijeme nastave ili boravka djece,
- u nacionalnim i zaštićenim parkovima,
- na autoputevima, magistralnim i regionalnim putevima,
- na lokacijama gdje bi se ometao željeznički saobraćaj.

Savjeti iz prakse

U praksi, aktivisti/kinje često nailaze na **nejasne interpretacije** ovih odredbi. Dešava se da policija **ograniči prostor okupljanja**, npr. dozvoli trotoar, ali ne platformu, ili da „preporučiti“ promjenu lokacije. Takve odluke **moraju biti obrazložene i uručene pismeno – usmene zabrane nemaju pravnu težinu**. Uvijek tražite kopiju ili broj rješenja. Prema **OSCE/ODIHR – Smjernice o slobodi mirnog okupljanja (2019)**: „Privremene smetnje saobraćaju, poslovanju i javnim službama su **normalne i prihvatljive posljedice okupljanja i ne smiju biti razlog za zabranu skupa**.” Koristite preporuke koje su dostupne.

MUP ne može tek tako ograničiti vrijeme trajanja skupa, niti prisiliti organizatore/ice da promijene prijavljeno trajanje skupa. U slučaju da to odluči, mora biti jasno obrazloženo zbog čega, poput toga da je u tom vremenu prijavljen drugi skup na istoj lokaciji i slično.

3. PROCJENA BROJA UČESNIKA/CA

Procjena broja učesnika/ca pomaže u određivanju sigurnosnih mjera (broja redara/ki i drugih elemenata), ali policija **ne može proizvoljno ograničiti broj**. Ako se to desi, tražite da ograničenje bude **navedeno pismeno** uz obrazloženje. U suprotnom, ne potpisujte niti prihvatajte bilo kakvo ograničenje. Obično se u dopisu navede očekivani broj učesnika/ca, ali neka vas ne brine ukoliko dođe više, jer to ne možete znati niti kontrolisati, niti vam MUP može zabraniti da, ukoliko na protestu bude maksimalnih 500 osoba koliko ste prijavili, više niko novi ne smije ući unutar prostora za protest.

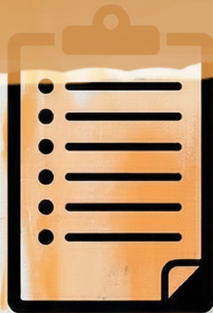
4. VODITELJ/ICA SKUPA

Prilikom prijave skupa, bit će potrebno da odaberete jednu osobu koja će biti navedena kao voditelj/ica skupa. Ta osoba će biti kontakt osoba sa policijom. Savjetujemo da pored voditelja/ice skupa, koja mora prisustvovati sastancima sa policijom, uvijek odredite još jednu ili više osoba koje će biti prisutne na sastancima i učestvovati u komunikaciji sa predstavnicima MUP-a.

Prema Zakonu o javnom okupljanju KS voditelj/ica mora preduzeti mjere radi osiguranja reda i mira. Ako nastupi “stvarna opasnost za sigurnost ljudi i imovine”, voditelj/ica je dužan/a **prekinuti okupljanje**. Ako voditelj/ica ne ispuni ove dužnosti (npr. ne preduzme mjere, ne prekine skup kad je opasno, ne komunicira razilaženje itd), zakon predviđa kaznu za voditelja skupa.

Savjeti iz prakse

U praksi je zabilježeno da policija komunicira sa voditeljima/cama skupova i da su oni odgovorni za bilo šta što se desi tokom okupljanja, uključujući i eksterne faktore, kao što su neredi izvan kolone, poput napada na aktiviste/kinje. Zabilježeno je i ucjenjivanje voditelja/ica skupa ukoliko dozvole određene zastave ili obilježja koja po njima ne spadaju na taj protest, iako ista nisu uvredljiva ili nasilna, te je i u tom slučaju prijećeno kaznom za voditelja/icu skupa. Ovo nije u skladu sa zakonom i voditelj/ica skupa ne može biti kažnjena za to.

[illegible]

1. GDJE I KADA SE PODNOSI PRIJAVA

Prijava se obično podnosi **Ministarstvu unutrašnjih poslova** ili **Policijskoj upravi** područja na kojem se nalazi ruta ili stajajući skup – **najmanje 5 ili 3 dana prije** početka okupljanja (ovisno gdje prijavljujete) ili **48 sati u hitnim slučajevima**.

Napominjemo da provjerite u Zakonu o javnom okupljanju entiteta ili kantona u kojem organizujete protest.

Nakon predaje prijave nadležnoj instituciji (MUP-u), čekate da vas kontaktiraju, bilo putem pismenog dopisa sa naloženim mjerama ili putem telefona za organizovanje sastanka.

Savjeti iz prakse

Zbog potrebe čekanja određenih odobrenja drugih institucija (dodatne naložene mjere koje su u skladu sa Zakonom o javnom okupljanju – *vidi poglavlje III*) ukoliko imate mogućnost i unaprijed planirate, podnesite zahtjev najmanje 30 dana ranije, jer se većina odobrenja izdaje u upravnom postupku koji traje duže.

2. KAKO NAPISATI DOPIS I ŠTA PRIJAVA MORA SADRŽAVATI

U nastavku je izgled dopisa koji trebate napisati kako biste prijavili javno okupljanje.

Podaci o organizatoru

Naziv organizacije ili neformalne grupe ili osobe

Adresa

Broj telefona

E-mail

Podaci o MUP-u

Naziv MUP-a

Adresa

Broj telefona

E-mail

Datum prijave:

NASLOV:

(npr. Prijava protestnog skupa u pokretu pod nazivom 'Zaustavimo nasilje', koji će biti održan 14.12.2026)

Poštovani/e,

Ovim putem prijavljujemo mirno javno okupljanje kako slijedi:

Organizator(i) skupa je (su):

Ime / neformalna grupa / organizacija: _____

Kontakt mail: _____

Kontakt telefon: _____

Voditelj/ica skupa:

Ime / neformalna grupa / organizacija: _____

Kontakt mail: _____

Kontakt telefon: _____

Naziv i svrha okupljanja (opis):

Datum i vrijeme:

Mjesto / ruta:

(Početna tačka, ako je šetnja – ruta – završna tačka)

Očekivani broj učesnika/ca:

Redari/ke:

U skladu sa zakonskim zahtjevima, organizovat ćemo dovoljan broj lica za vršenje poslova održavanja reda i mira.

Ovo okupljanje prijavljujemo u hitnom roku, jer bi odgađanje onemogućilo ostvarivanje svrhe: _____

1. Lista redara,

2. Saglasnost opštine i slično.

S poštovanjem,

Ime i prezime

Datum

1

2

3

1

NAPOMENA: U Zakonu o javnom okupljanju Kantona Sarajevo stoji 'osigurati dovoljan broj lica za vršenje poslova održavanja reda i mira (redara)'. Dakle, zakon ne kaže '10 redara' ili '1 redar na 20 osoba', nego 'dovoljan broj' – ovisno o procjeni organizatora i riziku skupa. S tim u vezi, MUP nema pravo da vam naloži tačan broj redara/ki niti privatnih zaštitara/ki. Ukoliko organizujete u drugim kantonima, entitetu, provjerite kako piše u zakonu.

2

Ako je hitno, dodajte:

"Ovo okupljanje prijavljujemo u hitnom roku, jer bi odgađanje onemogućilo ostvarivanje svrhe:

."

3

Ako predajete dodatnu dokumentaciju, npr. listu redara, saglasnost neke druge institucije, obavezno na prvoj stranici navedite listu priloga.

Naprimjer

1. *Lista redara,*
2. *Saglasnost opštine i slično.*

NAPOMENA: Postoji i formular koji ćete potencijalno dodatno morati popuniti u MUP-u iu kojem su odmah navedene dodatne mjere, poput toga da li imate privatne zaštitare, ali to nemojte popunjavati dok ne dobijete napismeno naložene mjere sa obrazloženjem.

Također, policija može tražiti dopunu prijave, ali **to mora učiniti pismeno** i odrediti rok do kada trebate izvršiti dopune. U trenutnom Zakonu o javnom okupljanju Kantona Sarajevo navodi se **spisak redara sa njihovim ličnim podacima i njihovim jedinstvenim matičnim brojem**. To znači da nije jasno zakonski propisano da lista redara/ki mora sadržavati sve takve detalje. Ako vam traže podatke koji nisu jasno zakonski propisani, **imate pravo odbiti i tražiti da vam pokažu pravni osnov**.

3. DOKAZ O PREDAJI

Uvijek isprintajte minimalno dva primjerka prijave. Ponesite oba na protokol, te prilikom predaje jednog primjerka instituciji, koji u vašem prisustvu treba biti ovjeren pečatom prijema na protokolu, zahtijevajte da vam i na drugi primjerak stave pečat i datum/vrijeme predaje kako biste imali dokaz kada ste predali prijavu.

APPROVED

Dodatna odobrenja i procedure

Za stajaće skupove uglavnom trebate manje odobrenja i saglasnosti, posebno ako se održava na površini koja ne ugrožava kretanje saobraćaja. U tom slučaju, nećete morati raditi izradu elaborata (u nekim kantonima, predlažem detaljnu provjeru). Ipak, ukoliko je stajaći skup u dijelu gdje zaustavljate saobraćaj, vrijede ista pravila kao i za skup u pokretu.

Obično za protestni skup u pokretu zakoni nalažu da imate dodatno odobrenje:

- za korištenje javne površine (opština ili neka druga institucija) – za mjesto okupljanja i završetka rute – *odobrenje za javnu površinu*
- hitne pomoći – *potvrda medicinskog obezbjeđenja*
- vatrogasaca – *potvrda o pripravnosti*
- za privremenu izmjenu režima saobraćaja (Ministarstvo saobraćaja) – *rješenje o saglasnosti za privremenu izmjenu režima saobraćaja*
- za korištenje električne energije – *odobrenje zahtjeva za uključanjem električne energije*
- AMUS licencu ako se koristi muzika

Vrsta odobrenja	Nadležni organ	Rok podnošenja	Procijenjeni trošak	Napomena
JAVNI PROSTOR	Općina	30 dana prije	Bez naknade	Za svaku opštinu poseban zahtjev
HITNA POMOĆ	JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć	min. 7 dana prije događaja	150 KM po satu za jedno vozilo	Možete uputiti i mailom Zahtjev za izdavanje potvrde da će kola hitne pomoći biti na licu mjesta. Obavezno navesti satnicu od kad do kad.
IZMJENA REŽIMA SAOBRAĆAJA	Ministarstvo saobraćaja	30 dana prije	10 KM taksa	Obično se traži elaborat (može se izraditi samostalno, ispod je primjer)
ELEKTRIČNA ENERGIJA	Nadležni pružalac usluge	20 dana prije	cca 75 KM	Potrebno ako se koriste ozvučenje i rasvjeta
AMUS LICENCA	Asocijacija kompozitora	15 dana prije	100–500 KM	Za svako javno izvođenje muzike

OBJAŠNJENJE I PRIMJER SAMOSTALNE IZRADE ELABORATA

Vjerovatno će vam iz Ministarstva saobraćaja KS (do sad je takva praksa bila) reći da morate angažovati stručnjaka za saobraćaj koji bi izradio traženi zahtjev:

"elaborat privremene regulacije saobraćaja u toku održavanja manifestacije sa ucrtanom trasom kretanja učesnika/ca manifestacije, definisanim alternativnim pravcima ukoliko se vrši obustava saobraćaja na pojedinim dijelovima saobraćajnice, kao i kompletnim opisom organizacije događaja od strane organizatora te planiranu saobraćajnu signalizaciju kojom će se učesnici/e u saobraćaju informisati o dionicama i terminima održavanja događaja na putu."

(Citirani dio je iz zahtjeva koji je Ministarstvo saobraćaja uputilo Bh. povorci ponosa.)

Ipak, traženi elaborat možete i sami napisati, a u nastavku možete pogledati primjer:

ELABORAT PRIVREMENE REGULACIJE SAOBRAĆAJA

1. OPŠTI PODACI
2. OPIS TRASE KRETANJA UČESNIKA/CA MANIFESTACIJE
3. NAČIN REGULISANJA SAOBRAĆAJA
4. ALTERNATIVNI PRAVCI KRETANJA
5. OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI
6. MJERE SIGURNOSTI

1. OPŠTI PODACI

Datum održavanja manifestacije:

Vrijeme održavanja manifestacije:

Trajanje protestne šetnje:

Lokacija: (grad, mjesto)

Svrha elaborata: Ovaj elaborat definiše privremenu regulaciju saobraćaja za vrijeme održavanja manifestacije u formi protesta u pokretu koji će se kretati definisanom trasom.

2. OPIS TRASE KRETANJA UČESNIKA MANIFESTACIJE

Planirana protestna šetnja će se odvijati sljedećom trasom:

1. Polazna tačka: (mjesto okupljanja)
2. Nastavak kretanja kroz ulicu (naveti naziv ulice kuda ćete se kretati)
3. Skretanje na ulicu (ako imate skretanja)
4. Kretanje ulicom (kojom ulicom se dalje krećete)
5. Završna tačka: (mjesto završetka)

(Što detaljnije opišite i navedite svaku ulicu i skretanje)

Ukupna dužina trase: približno xy km

3. NAČIN REGULISANJA SAOBRAĆAJA

Tokom održavanja manifestacije, predviđeno je potpuno obustavljanje saobraćaja na trasom obuhvaćenim saobraćajnicama, i to fazno prema napredovanju protestne šetnje.

3.1. Obustava saobraćaja:

- Saobraćaj će biti privremeno obustavljen na dionicama kojima prolazi marš
- Obustava se vrši postupno, prateći kretanje učesnika/ca manifestacije
- Nakon prolaska učesnika/ca, saobraćaj se postupno normalizuje

3.2. Ključne regulacione tačke određuje MUP u koordinaciji sa Ministarstvom saobraćaja

4. ALTERNATIVNI PRAVCI KRETANJA

Alternativne pravce kretanja određuje MUP u koordinaciji sa Ministarstvom saobraćaja.

5. OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI

Prije provođenja privremene regulacije saobraćaja potrebno je pravovremeno obavijestiti javnost o izmjenama režima saobraćaja:

- Putem lokalnih medija (TV, radio, internet portali) najmanje 3 dana prije manifestacije
- Putem društvenih mreža
- Putem web stranice i društvenih mreža MUP-a Kantona Sarajeva

6. MJERE SIGURNOSTI

Tokom održavanja manifestacije provodit će se sljedeće mjere sigurnosti:

6.1. Policijsko osiguranje:

- Na ključnim tačkama će biti raspoređeni policijski službenici u skladu sa procjenom MUP-a

6.2. Redarska služba:

- Organizator manifestacije osigurava redare/ke za usmjeravanje učesnika/ca
- Redari/ke moraju nositi prepoznatljiva obilježja (reflektirajuće prsluke)

6.3. Medicinska služba:

- Osiguravanje medicinske ekipe za hitne intervencije
- Definisane pristupnih puteva za vozila hitne pomoći

6.4. Komunikacija:

- Uspostavljanje direktne komunikacije između organizatora, policije i redara/ki

PRILOZI

Grafički prikaz trase kretanja manifestacije (Prilog 1) (u pitanju je ucrtana mapa kretanja)
Grad, datum

Savjeti iz prakse

Napomena: Za izradu mape možete koristiti Google Maps ili bilo koju drugu mapu grada sa svim ulicama, gdje jasno morate naglasiti početnu i završnu tačku kretanja.

Važno: *Nametanje obaveze izrade elaborata saobraćajne regulacije za organizatore/ice građanskih protesta predstavlja nezakonito administrativno opterećenje koje može obeshrabriti građane u ostvarivanju svog prava na slobodno okupljanje, garantovanog Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (član 11) i Zakonima o javnom okupljanju.*

IV

Tok i sigurnost okupljanja

1. REDARI/KE I SIGURNOST

- Broj redara/ki treba biti **proporcionalan veličini okupljanja**, a ne proizvoljno određen, što je često bilo u praksi u komunikaciji s MUP-om, te je potrebno obratiti pažnju na ovo.

Naprimjer:

za protestni marš za 1000 učesnika/ca optimalan je broj oko 20 redara/ki, što uključuje i privatne zaštitare ukoliko ih iznajmljujete.

- Redari/ke moraju nositi vidne oznake, obično prsluke i biti upoznati s procedurama.
- U zakonima nije eksplicitno navedeno da policija može tražiti privatne zaštitare, već je to ostavljeno kao mogućnost. S tim u vezi, uvijek tražite obrazloženje ovakvog zahtjeva i ostanite striktni pri tome da policija obavlja mjere sigurnosti, a vi kao redari/ke održavate samo red i smjer kretanja učesnika/ca, te da taj posao mogu obavljati aktivisti/kinje, a ne iznajmljeni zaštitari, jer to je dodatni finansijski teret za građane/ke koji organizuju protest.

2. KOMUNIKACIJA S UČESNICIMA/AMA I JAVNOŠĆU

Učesnike/ce protesta treba informisati o:

pravilima ponašanja
(zabrana oružja,
alkohola, nasilja)

lokacijama izlaza,
medicinskoj pomoći i
hitnim procedurama

načinu reagovanja
ako dođe do
incidenta.

Javnost treba informisati o privremenoj izmjeni režima saobraćaja najkasnije 48 sati prije održavanja javnog skupa.

Savjeti iz prakse

Napomena: U praksi se znalo desiti da MUP traži od organizatora/ki da kontrolišu natpise, parole ili zastave koje se unose na protest. Imajte jasnu politiku u vezi s ovim pitanjem. Obično organizatori/ce jasno iskomuniciraju da nema fašističkih i nasilnih poruka, zastava i slično.

*Aktivisti/kinje su imali iskustva da policija traži da se uklone zastave s LGBTIQ+ simbolima na protestima koji nisu direktno vezani za prava LGBTIQ+ osoba, poput marševa za prava žena. To je **diskriminatoran zahtjev** i protivan **Ustavu Bosne i Hercegovine i Zakonu o zabrani diskriminacije**, prema kojim imate pravo na slobodu izražavanja simbola i poruka koje nisu nasilne. Ovako to prenesite policiji.*

V

Prava i sigurnost učesnika/ca

AKO POLICIJA ZAUSTAVI ILI PRIVEDE:

- Imate pravo da znate **razlog privođenja**.
- Imate pravo da **ne dajete izjavu bez prisustva advokata/ice**. Dakle, možete da šutite dok ne dođe advokat/ica. Imate pravo na **besplatnu pravnu pomoć**.
- Dužni ste imati lični dokument i pokazati ga, ali **niste dužni davati dodatne informacije** (npr. kontakte, adresu boravka osim one u dokumentu).

AKO DOĐE DO NASILJA, SUZAVCA ILI DRUGIH INCIDENATA:

- Odmah se udaljite, prekrijte lice maramom, dišite kroz tkaninu.
- Ne trčite prema policiji ili vozilima.
- Nakon događaja, obavezno zabilježite vrijeme, lokaciju i imena svjedoka/inja, a to vam može pomoći ako podnosite pritužbu.

ŠTA PONIJETI NA PROTEST:

- Ličnu kartu, flašu vode u plastičnoj boci, sendvič ili neku čokoladicu, maramu, prvu pomoć (ako imate), pun telefon ili *powerbank*, kontakt advokata/ice ili organizatora/ica.
- Nemojte nositi previše stvari.
- Ne nositi predmete koji se mogu tumačiti kao oružje.

DIGITALNA SIGURNOST:

- Koristite aplikacije poput Signala za komunikaciju.
- Uključite 2FA za sve vaše profile, mailove, aplikacije.
- Uključite *autolock* na 30 sekundi u slučaju da vam uzmu telefon, te obavezno podesite šifru za ulazak u telefon (preporučuje se šifra, a ne otisak prsta ili lica).
- Koristite VPN mreže i nemojte pristupati internetu preko javnih WI-FI mreža.

Savjeti iz prakse

Policija može privremeno uzeti telefon, ali ne može zahtijevati od vas da ga otključate. Nemojte pristajati na to bez jasnog pisanog naloga – sudskog ili drugog, s propisanim osnovom.

VI

Nakon skupa

- Voditelji/ce okupljanja moraju osigurati **mirno razilaženje** učesnika/ca, obično unaprijed pripremljeno.
- Ako dođe do prekida (zbog sigurnosti ili po nalogu policije), to treba biti **obavljeno jasno i mirno** bez panike.

Prema Zakonu o javnom okupljanju Kantona Sarajevo: Voditelj skupa je dužan prekinuti okupljanje ili ga organizovano završiti ako nastupi opasnost za učesnike ili ako policija izda naredbu za prekid zbog narušavanja sigurnosti.

Zaključak

Nemojte biti obeshrabreni. Izlazak na ulicu je vaše građansko pravo.

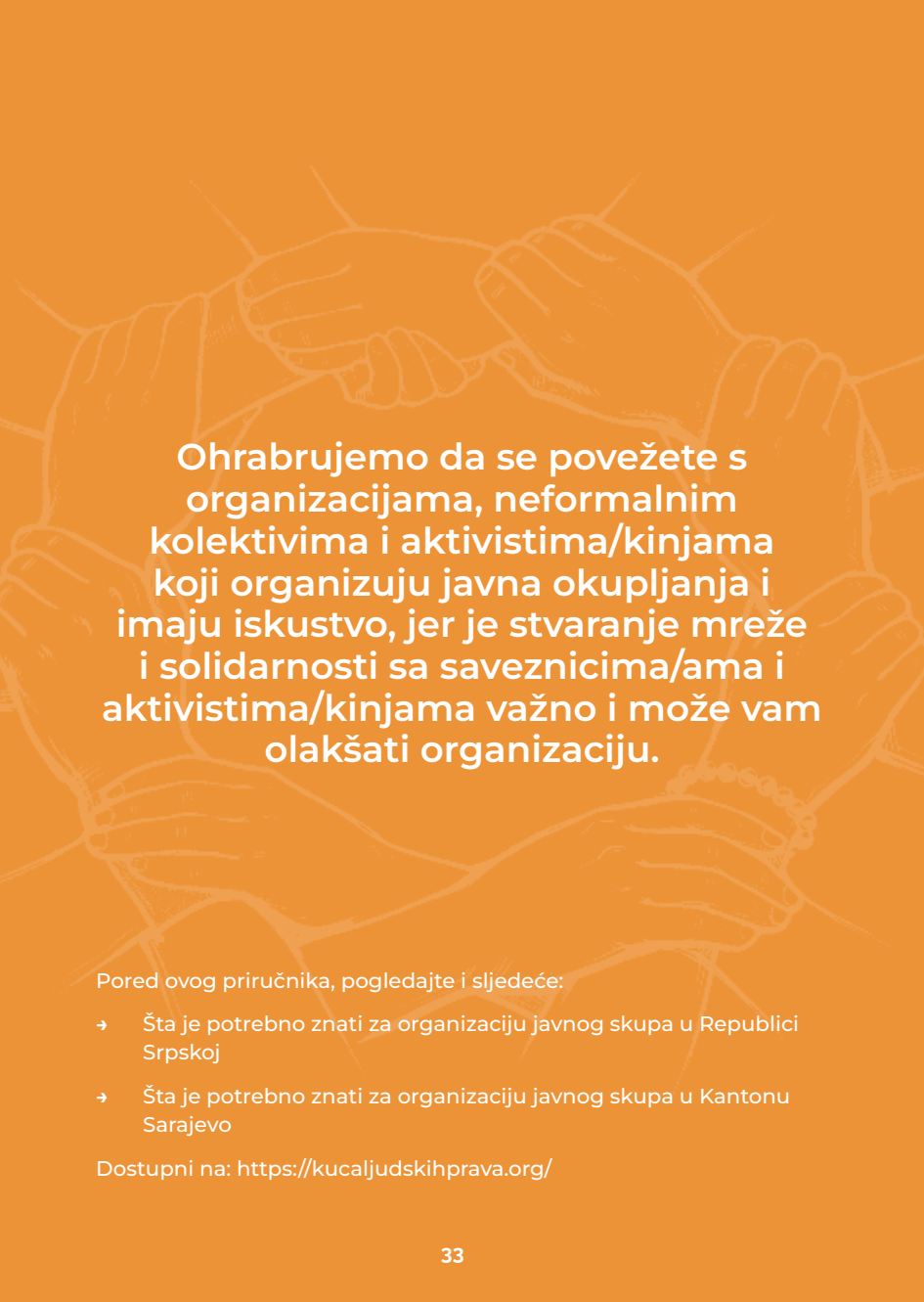
Organizovanje javnog okupljanja zahtijeva strpljenje, te poznavanje zakonskih procedura.

Policija i administracija često koriste **nejasne formulacije i birokratske prepreke** kako bi obeshrabrili aktiviste/kinje.

Zato je važno:

- dokumentovati svaki korak,
- tražiti sve odluke u pisanoj formi,
- povezivati se s drugim organizacijama i pravnicima/ama,
- i ne zaboraviti: **Sloboda okupljanja je pravo, a ne privilegija!**

Ovaj vodič ne zamjenjuje zakonske propise, ali vam daje alate da ih razumijete i koristite.

Ohrabrujemo da se povežete s organizacijama, neformalnim kolektivima i aktivistima/kinjama koji organizuju javna okupljanja i imaju iskustvo, jer je stvaranje mreže i solidarnosti sa saveznicima/ama i aktivistima/kinjama važno i može vam olakšati organizaciju.

Pored ovog priručnika, pogledajte i sljedeće:

- Šta je potrebno znati za organizaciju javnog skupa u Republici Srpskoj
- Šta je potrebno znati za organizaciju javnog skupa u Kantonu Sarajevo

Dostupni na: <https://kucaljudskihprava.org/>

O autorici

Lejla Huremović je komunikologinja i geštalt psihoterapeutkinja. Njen profesionalni i aktivistički put u posljednjih petnaest godina čine edukacije o medijima, analize medijskog izvještavanja o LGBTIQ+ temama, te niz medijskih i edukativnih kampanja s ciljem podizanja vidljivosti LGBTIQ+ osoba u bh. društvu. Kao koordinatorica programa devet godina je u Sarajevskom otvorenom centru radila u odnosima s medijima i javnošću, te organizovala različite kulturne i aktivističke događaje. Od 2014. do kraja 2019. godine uređivala je portal *lgbt.ba*, s posebnim fokusom na prava i život LGBTIQ+ zajednice. Bavi se osnaživanjem LGBTIQ+ zajednice kroz različite edukativne radionice. Od 2019. do 2025. godine radila je za Internews tim u Sarajevu kao producentica multimedijalnog sadržaja i koordinatorica programa rada s medijima na Zapadnom Balkanu. Dio je tima Pravo Ljudski Film festivala, i to kao komunikacijska i PR koordinatorica.

Kao geštalt psihoterapeutkinja se od 2022. godine bavi psihoterapijskom podrškom generalnoj populaciji, s posebnim fokusom na LGBTIQ+ osobe. Organizuje psihoedukacijske radionice za timove, organizacije i grupe. Kroz svoje psihoedukacijske i interaktivne radionice bavi se temama prepoznavanja i prevencije *burnouta*, jačanja unutarnjih (ličnih) kapaciteta, fizičke i mentalne sigurnosti, značaja samobriga i samozaštite, te uloge pomagača/ica u zajednici.

Jedna je od osnivačica i članica Organizacionog odbora Bh. povorke ponosa.

Kontakt: lejla.huremovic@gmail.com

O Sarajevskom otvorenom centru

Sarajevski otvoreni centar (SOC) radi na unapređivanju ljudskih prava, posebno položaja i ljudskih prava LGBTI osoba i žena u Bosni i Hercegovini, i to interpretacijom, predstavljanjem i zastupanjem autentičnih iskustava osoba koje trpe kršenja ljudskih prava i neravno prava položaj te zagovaranjem pravnih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih promjena u svim oblastima života. Ovdje ćemo istaći samo neka postignuća koja se odnose na ravnopravnost LGBTI osoba i žena. Pored psihosocijalnog i pravnog savjetovanja, nastavili smo voditi jedini LGBTI medij u državi – portal www.lgbti.ba. Organizirali smo treninge: za policiju, tužilaštva i sudove, sa fokusom na teme zločina iz mržnje, govora mržnje i primjene antidiskriminacionog prava; za medicinske stručnjake/stručnjakinje i zdravstvene radnike i radnice, sa fokusom na trans-specifičnu i trans-inkluzivnu prilagodbu spola; za LGBTIQ zajednicu. Intenzivno smo radili na stvaranju lokalne institucionalne mreže podrške LGBTI osobama u Kantonu Sarajevo, unapređenju regulacije biomedicinski potpomognute oplodnje u Federaciji BiH, pravima radnica u vezi sa diskriminacijom na osnovu spola i porodijskog odsustva, uvođenju rodno senzitivnog jezika u parlamente i univerzitete, 50usvajanju i implementaciji kantonalnih gender akcionih planova, ali i podizanju svijesti o rodno zasnovanom nasilju u BiH. Tokom proteklih godina, nekoliko naših zakonodavnih i *policy* inicijativa ušlo je u vladinu ili parlamentarnu proceduru. Naš zagovarački fokus usmjerili smo na pitanja politika za ravnopravnost žena i LGBTI osoba u BiH, na pitanja reproduktivnih prava žena i muškaraca, roditeljstva u kontekstu usklađivanja privatnog i poslovnog segmenta života, slobode okupljanja LGBTI osoba i unapređivanja institucionalnog okvira za zaštitu od nasilja i diskriminacije, te namjeravamo nastaviti rad na pitanjima koja se tiču transrodnih i interpolnih osoba, istospolnih zajednica, njihove društvene inkluzije, ali i položaja LGBTI osoba u obrazovanju, zdravlju, radu i zapošljavanju. Tokom proteklih godina provodili smo i medijske kampanje, koje su dosegle preko milion bh. građana i građanki, a organizovali smo i LGBTI filmski festival Merlinka koji od 2021. godine postaje lokalni festival Kvirhana, u saradnji sa Tuzlanskim otvorenim centrom. Više o našem radu možete pronaći na www.soc.ba.

STYTHIR
JMPV 882

THESE RESULTS
ELIMINATE

ГЛАВНОЕ

[illegible]

PHOTOS
Experiments in the lab

